

ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ Η ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

του Νότη Μαριά*

Καθώς τα οικονομικά του ασφαλιστικού μας συστήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το διογκούμενο πρόβλημα του δημογραφικού και τη βαθιά ύφεση της ελληνικής οικονομίας, τα ελλείμματα των ασφαλιστικών ταμείων δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη στατική και στεία λογιστική λογική της

τρόικας. Αντίθετα, χρειάζεται μια αναπτυξιακή οπτική, που να στοχεύει στη μείωση της ανεργίας και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, που θα προικοδοτήσουν συνακόλουθα το ίδιο το ασφαλιστικό σύστημα με νέες ασφαλιστικές εισφορές. Υπό το πρίσμα της βαθιάς ύφεσης ελέω μνημονίων και της εκτεταμένης εισφοροδιαφυγής, είναι πρόδηλο ότι τα μνημόνια απέτυχαν παταγωδώς να μεταρρυθμίσουν το ασφαλιστικό μας σύστημα. Ακόμα και με τη λογιστική λογική της τρώικας,

άλλωστε, μια απλή επισκόπηση στους αριθμούς του ξεθεμελιωμένου πια κράτους πρόνοιας δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολιών.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της 26ης Έκθεσης του πληροφοριακού συστήματος ΗΛΙΟΣ που αφορά στις συντάξεις και τα προνοιακά επιδόματα, η συνταξιοδοτική δαπάνη ανέρχεται σε 2.378.208.325 ευρώ μηνιαίως, ποσό που αντιστοιχεί σε τρέχουσα ετήσια συνταξιοδοτική δαπάνη σε περίπου 28,5 δις ευρώ, έναντι 31,5 δις ευρώ το 2011 (βλ. επίσημα στοιχεία

Πίνακας 1 (Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2012)

Πίνακας 3.2 Ενοποιημένος προϋπολογισμός γενικής κυβέρνησης (ταμειακή βάση) (σε εκατ. ευρώ)												
	Γενική κυβέρνηση		Κρατικός προϋπολογισμός		Νομικά Πρόσωπα		ΔΕΚΟ		Κοινωνικός προϋπολογισμός		Τοπική Αυτοδιοίκηση	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Εσοδα	85.027	89.583	54.673	59.184	2.932	3.342	3.949	4.457	44.597	42.152	7.022	6.486
Κρατικός Προϋπολογισμός	54.673	59.184	54.673	59.184								
Φορολογικά έσοδα	49.702	53.301	49.702	53.301								
Μη φορολογικά έσοδα	5.470	4.738	5.470	4.738								
Μεταβιβάσεις από την ΕΕ	3.445	4.715	3.445	4.715								
Εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων του Δημοσίου	1.056	230	1.056	230								
Μείον επιστροφές φόρων	-5.000	-3.800	-5.000	-3.800								
Προϋπολογισμοί φορέων γενικής κυβέρνησης	30.354	30.399			2.932	3.492	3.949	4.457	44.597	42.152	7.022	6.486
Ασφαλιστικές εισφορές	21.326	20.926			3	3			21.323	20.923		
Πωλήσεις	675	766					675	766				
Έσοδα από τόκους	175	179			99	98	28	38	1.169	615	30	28
Λοιπά έσοδα	8.179	8.529			1.163	1.372	971	987	3.979	4.304	2.670	2.636
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό					1.299	1.329	1.699	1.871	17.670	15.910	3.692	3.214
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ					369	691	576	795	356	250	630	608
Μεταβιβάσεις από άλλους φορείς γεν. κυβέρνησης									100	150		
Δαπάνες	105.483	100.190	77.632	72.557	1.996	2.296	2.649	2.718	44.364	42.321	6.987	6.486
Αμοιβές προσωπικού	19.586	17.943	15.230	13.944	490	460	786	627	1.050	796	2.030	2.116
Συντάξεις	31.581	31.238	6.500	6.577	1	1			25.080	24.860		
Μεταβιβάσεις σε άλλους φορείς Γ.Κ.			25.044	23.184	100	150						
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό			23.114	20.840								
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ			1.931	2.344								
Μεταβιβάσεις από λοιπούς φορείς Γ.Κ.					100	150						
Λοιπές μεταβιβάσεις	14.534	14.119	942	910					12.677	12.394	915	815
Αποδόσεις στην ΕΕ	2.307	2.326	2.307	2.326								
Γεωργικές επιδοτήσεις	755	790	755	790								
Λοιπές δαπάνες	12.376	10.942	3.164	3.097	863	959	667	640	5.557	4.271	2.630	2.445
Καταπτώσεις εγγυήσεων	235	139	1.481	1.623								
Σε φορείς της Γ.Κ.			1.246	1.484								
Σε φορείς εκτός της Γ.Κ.	235	139	235	139								
Εξοπλιστικά προγράμματα	600	1.000	600	1.000								
Δαπάνες Επενδύσεων	7.367	7.906	4.959	5.356	482	677	614	674			1.312	1.000
Τόκοι	15.873	12.787	16.380	12.750	60	49	583	578			100	110
Αποθεματικό	270	1.000	270	1.000								
Ισοζύγιο (ταμειακό)	-20.456	-10.607	-22.959	-13.373	936	1.196	1.300	1.739	233	-169	35	0
Προσαρμογές	772	-820	881	-1.333					-109	380	0	133
Ισοζύγιο κατά ESA (δεδολευμένη βάση)	-19.683	-11.427	-22.078	-14.706	936	1.196	1.300	1.789	124	211	35	133
% ΑΕΠ	-9,0%	-5,4%										
Πρωτογενείς δαπάνες	89.610	87.403										
Πρωτογενές αποτέλεσμα (ταμειακό)	-4.583	2.180										
% ΑΕΠ	-2,1%	1,0%										

Πίνακας 2 (Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2012 και Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2016)

Ενοποιημένος κοινωνικός προϋπολογισμός σε ταμειακή βάση		
	2011 (εκτίμηση του 2012)	2016 (προβλέψεις)
Έσοδα	44.597.000.000	34.064.000.000
Ασφαλιστικές εισφορές	21.323.000.000	18.520.000.000
Έσοδα από Τόκους	1.169.000.000	220.000.000
Λοιπά Έσοδα	3.979.000.000	1.922.000.000
Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	17.670.000.000	12.765.000.000
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	356.000.000	235.000.000
Μεταβιβάσεις από άλλους φορείς Γενικής Κυβέρνησης	100.000.000	401.000.000
Έξοδα	44.364.000.000	36.153.000.000
Αμοιβές Προσωπικού	1.050.000.000	786.000.000
Συντάξεις	25.080.000.000	23.774.000.000
Λοιπές μεταβιβάσεις	16.677.000.000	7.887.000.000
Διοικητικές και Λοιπές Δαπάνες	5.557.000.000	3.705.000.000
Ισοζύγιο	233.000.000	-2.089.000.000

της Εισηγητικής Έκθεσης Προϋπολογισμού 2012 – Πίνακας 1).

Έτσι, στη μνημονιακή εποχή η συνταξιοδοτική δαπάνη μειώθηκε κατά 3 δις ευρώ (συντάξεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα). Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό, ο οποίος συμπεριλαμβάνει τις κάθε είδους καταβαλλόμενες συντάξεις (ΙΚΑ κ.λπ.) πλην των συντάξεων που καταβάλλονται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, οι περικοπές των εν λόγω συντάξεων από το 2011 μέχρι σήμερα έφτασαν στο 22,97%. Τελικά οι μνημονιακές κυβερνήσεις κατάφεραν το ακατόρθωτο: παρά τη συνολική ως άνω μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης από το 2011 κατά 1,3 περίπου δις ευρώ, μετέτρεψαν, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 2, το πλεόνασμα στο ισοζύγιο του Κοινωνικού Προϋπολογισμού σε έλλειμμα, το οποίο, σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα ξεπεράσει τα 2 δις ευρώ για το 2016. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του Κοινωνικού Προϋπολογισμού, η συνταξιοδοτική δαπάνη για το 2016 προβλέπεται να είναι μικρότερη ακόμα κι από τα αντίστοιχα επίπεδα του 2008.

Και παρά τις δραστικές συνταξιοδοτικές μειώσεις που επέφεραν οι 12 μέχρι σήμερα μνημονιακές ρυθμίσεις, σύμφωνα με την ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Ιουλίου - Αυγούστου 2015 του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, επιβεβαιώνεται η εκτίμηση ότι για το τρέχον οικονομικό έτος τα ασφαλιστικά ταμεία θα καταγράψουν έλλειμμα που θα κυμανθεί περίπου στα 1,8 δις ευρώ, ποσό ίσο με την εξοικονόμηση πόρων που αναζητά το υπουργείο Εργασίας με το νέο ασφαλιστικό. Με τις ευλογίες της τρόικας, δηλαδή, η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ δρομολογεί τις διαδικασίες προκειμένου το κράτος να βγάλει την «ουρά» του έξω από την κατοχυρωμένη τριμερή χρηματοδότηση (εργοδότες, εργαζόμενοι και κράτος) του ασφαλιστικού, μετατρέποντας το κράτος από εγγυητή της κοινωνικής ασφάλισης σε κράτος-μπαταχστή που λεηλατεί τις τσέπες και τις ζωές των συνταξιούχων, σημερινών και μελλοντικών.

Διάρρηξη κοινωνικής συνοχής – Διεύρυνση ανισότητας

Σύμφωνα με τα ευρήματα της 26ης Έκθεσης του Πληροφοριακού Συστήματος ΗΛΙΟΣ για τον μήνα Ιούλιο, το ένα τέταρτο περίπου των καταβαλλόμενων συντάξεων δεν ξεπερνούν πλέον τα 500 ευρώ μηνιαίως. Στον μνημονιακό κατήφορο και την ισοπέδωση των κοινωνικών κεκτημένων των προηγούμενων

Πίνακας 3 (Πηγή: Καθημερινή)

Χώρα	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ
Δημόσια δαπάνη (% ΑΕΠ)	14,2	10,6	16	6,2
Εξοδος από αγορά εργασίας	59,4 59,8	62,7 62,7	61,4 61,1	64,1 62,4
Φτώχεια ηλικιωμένων (%)	3,8	9,4	9,3	13,4
Δείκτης γονιμότητας	2	1,4	1,2	1,9

χρόνων, μία στις δύο συντάξεις δεν ξεπερνά πια τα 800 ευρώ. Η Ελλάδα οδηγείται έτσι στα χνάρια των νεοφιλελεύθερων προτύπων της ΕΕ, που διευρύνουν την κοινωνική ανισότητα και τη φτώχεια των ηλικιωμένων. Είναι ενδεικτικό ότι στη Βρετανία, όπου η δημόσια δαπάνη στο ασφαλιστικό σύστημα είναι μόλις 6,2% του ΑΕΠ, η φτώχεια των ηλικιωμένων ξεπερνά το 13% του πληθυσμού, ενώ εκεί όπου η κρατική συμμετοχή είναι αυξημένη η φτώχεια μειώνεται σε μονοψήφια ποσοστά, όπως προκύπτει και από τον Πίνακα 3, που δημοσίευσε η Καθημερινή της Κυριακής στις 10/1/2016. Αναφέρεται επομένως το δίλημμα αν επιθυμούμε χαμηλή κρατική συμμετοχή με υψηλά ποσοστά φτώχειας ή αν θα ανεχτούμε υψηλά ποσοστά φτώχειας στο όνομα της περιστολής της δημόσιας δαπάνης.

Παράλληλα, η ανεργία καλπάζει, η μερική απασχόληση θριαμβεύει, οι μακροχρόνια άνεργοι μετατοπίζονται κατά χιλιάδες στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε μόλις πριν από λίγες μέρες η ΕΛΣΤΑΤ, το σύνολο

των απασχολούμενων κατά τον Οκτώβριο του 2015 εκτιμάται ότι μειώθηκε σε 3.630.449 άτομα. Αντίστοιχα, οι άνεργοι συμπολίτες μας ανήλθαν σε 1.175.903, ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 3.267.487 άτομα (Πίνακας 4). Υπό αυτές τις συνθήκες, η δραματική μείωση των καταβαλλόμενων εισφορών στο ασφαλιστικό σύστημα κατά περισσότερο από 3 δις ευρώ στα χρόνια των μνημονίων είναι η φυσική εξέλιξη της ανεργίας και αντιφατικής μερκελικής λιτότητας που επιβλήθηκε στη χώρα μας.

Καταστροφή του συστήματος από τις νεοφιλελεύθερες εμμονές

Οι νεοφιλελεύθερες εμμονές για «κόψιμο» του «γόρδιου δεσμού» στο ασφαλιστικό, που εκφράζονται από τα ξενόφερτα μνημόνια και τους ντόπιους υποστηρικτές τους, δεν λύνουν τα προβλήματα που πραγματικά αναφέρονται στα ασφαλιστικά ταμεία. Αντίθετα, είναι αυτές οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές που αναπαράγουν τα φαινόμενα της κακοδιοίκησης και των σκανδάλων, από το σκάνδαλο του Χρη-

ματιστηρίου και το σκάνδαλο των δομημένων ομολόγων μέχρι το «κούρεμα» των ομολόγων των ασφαλιστικών ταμείων από το PSI και τη διαχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος των αποθεματικών τους με μηδενικές αποδόσεις. Και είναι αυτές οι νεοφιλελεύθερες εμμονές που φορτώνουν το βάρος των περικοπών των συντάξεων στα συνήθη υποζύγια, τους συνταξιούχους, σημερινούς και μελλοντικούς.

Τα μνημονιακά φερέφωνα συστηματικά προτάσσουν το σαθρό επιχείρημα ότι τα ασφαλιστικά ταμεία έχουν ήδη αντισταθμίσει πλήρως τις ζημιές τους από το PSI ύψους 12,5 δις ευρώ με την ετήσια χρηματοδότηση του κράτους προς τα Ταμεία. Αποκρύπτουν όμως επιμελώς ότι η τοποθέτηση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων στο «Κοινό Κεφάλαιο» της Τράπεζας της Ελλάδος με μηδενικό επιτόκιο, που θεσπίστηκε τη δεκαετία του 1950 και εφαρμόστηκε ως τη δεκαετία του 1980, αποστέρησε από τα Ταμεία ανυπολόγιστα κέρδη εναλλακτικών ασφαλών επενδύσεων, που αντισταθμίζουν κατά πολύ την κρατική χρηματοδότηση των τελευταίων ετών. Ταυτόχρονα, το κράτος εισπράττει στον κορβανά του περίπου 7 δις από τη φορολογία επί των καταβαλλόμενων σήμερα συντάξεων συνολικού ποσού 28,5 δις ευρώ, συν τουλάχιστον άλλα 2,8 δις ευρώ από την εισπραξη του ΦΠΑ, μια και οι συντάξεις τροφοδοτούν εξ ολοκλήρου την καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών. Επιπλέον, στα παραπάνω τουλάχιστον 9,8 δις ευρώ φορολογικά έσοδα θα πρέπει να αθροιστούν και οι εν γένει πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις που έχει το συνταξιοδοτικό σύστημα στην εθνική οικονομία.

Λύση και όχι διάλυση

Η αλήθεια των αριθμών είναι αμείλικτη. Και προτάσσει μια διαφορετική οπτική, που διανοίγει μια νέα προοπτική για την επίλυση των προβλημάτων των ασφαλιστικών ταμείων.

1. Ανακεφαλαίωση

Όπως έχουμε αναλύσει και σε προγενέστερες παρεμβάσεις μας (βλ. *Εφημερίδα των Συντακτών*, 8/1/2016), η διάλυση του ασφαλιστικού συστήματος που περιφέρει ως «λύση» στους πολιτικούς αρχηγούς ο αρμόδιος υπουργός Κοινωνικής Ασφάλισης, προκειμένου να εξασφαλίσει την πολιτική συναίνεση σε ένα ακόμα μνημονιακό «έγκλημα», δεν είναι μεταρρύθμιση. Είναι η βάση της πλήρους απορρύθμισης του κοινωνικού χαρακτήρα του ασφαλιστικού μας συστήματος και καθιστά πλέον αδήριτη την ανάγκη για την ανα-

Πίνακας 4 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Οκτωβρίου 20165)

	Οκτώβριος					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Απασχολούμενοι	4.304.882	3.923.780	3.611.039	3.498.072	3.544.154	3.630.449
Άνεργοι	696.088	994.235	1.270.218	1.339.132	1.247.394	1.175.903
Οικονομικά μη ενεργοί	3.342.064	3.377.258	3.341.862	3.333.643	3.327.826	3.267.487
Ποσοστό ανεργίας	13,9	20,2	26,0	27,7	26,0	24,5

κεφαλαιοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων μετά το «έγκλημα» του PSI και τη συνακόλουθη κατά τουλάχιστον 12,5 δις ευρώ ζημιά τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ασφαλιστικά μας ταμεία ζημιώθηκαν επιπλέον κατά περίπου 1,5 με 2 δις ευρώ από την πρόσφατη ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Έτσι, την ώρα που 14 περίπου δις ευρώ από τα 25 δις ευρώ που είχαν προβλεφθεί από το τρίτο μνημόνιο για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών παραμένουν ανεκμετάλλευτα, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην ανακεφαλαιοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων, που υπέστησαν, κατά τα άνω, ζημιά τουλάχιστον 14 δις ευρώ.

2. Ομόλογα ακινήτων

Την ώρα που η κυβέρνηση περιφέρει την ξένηπραμάτεια των δανειστών για μείωση των συντάξεων, λιμνάζει αναξιοποίητη η ακίνητη περιουσία των ασφαλιστικών ταμείων, η οποία, σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη μελέτη του Οκτωβρίου του 2015, σε αντικειμενικές αξίες ανέρχεται σε 1,43 δις ευρώ. Έχω ήδη προτείνει την τιτλοποίηση των μελλοντικών εσόδων από την αξιοποίηση αυτής της περιουσίας, την έκδοση ομολόγων ακινήτων και την αγορά τους από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η πώληση αυτών των ομολόγων θα παράσχει στο ασφαλιστικό μας σύστημα τις αναγκαίες ανάσες ρευστότητας, ενώ παράλληλα, στο πλαίσιο του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η αγορά τέτοιων ομολόγων από την Τράπεζα της Ελλάδος θα δώσει την ευκαιρία στον κεντρικό τραπεζίτη να εξαγνίσει το ηθικό του παράπτωμα να διαθέσει, στο πλαίσιο του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), 17 δις ευρώ για τη φθηνή χρηματοδότηση άλλων κρατών της Ευρωζώνης, την ώρα που τα ασφαλιστικά ταμεία και η ελληνική οικονομία στενάζουν από την οικονομική ασφυξία που επιβλήθηκε από τους δανειστές.

Πίνακας 5

3. Αποθεματικά Ταμείων σε ασφαλείς τοποθετήσεις

Σύμφωνα με τη μελέτη του Οκτωβρίου 2015, τα συνολικά αποθεματικά μαζί με την ακίνητη περιουσία ανέρχονται σε περίπου 18,9 δις ευρώ (Πηγή: kathimerini.gr). Η ανακεφαλαιοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων και η αξιοποίηση της περιουσίας τους δημιουργούν μια νέα κεφαλαιακή βάση που ξεπερνά τα 30 δις ευρώ (Πίνακας 5). Παράλληλα, τα επιτόκια των ομολόγων του Αμερικανικού Δημοσίου αναμένεται να διαμορφωθούν στο 3,5%, προσφέροντας έτσι ένα ασφαλές και επικερδές επενδυτικό καταφύγιο για την κινητή περιουσία των ασφαλιστικών ταμείων, που μπορούν να αποδώσουν περισσότερα από 900 εκατ. ευρώ τον χρόνο σε τόκους, καλύπτοντας έτσι σημαντικό μέρος του ελλείμματος που παρουσιάζουν σε ετήσια βάση τα Ταμεία.

4. Προσήλωση στις αρχές της υπεύθυνης λογοδοσίας, του κοινωνικού διαλόγου και της χρηστής διαχείρισης

Όσοι μετείχαμε με πίστη στις κοινωνικές διεργασίες που ξεκίνησαν από τα Προπύλαια με τον Μίκη Θεοδωράκη, απέναντι στην «εύκολη

λύση» της υποταγής στα μνημόνια, αναλάβαμε εξαρχής μια ιδιαίτερα δύσκολη αποστολή: να αντισταθούμε και συνάμα να διατυπώσουμε το αναγκαίο πλέγμα σύγχρονων, αναπτυξιακών και κοινωνικά δίκαιων προτάσεων, που θα συγκροτήσουν ένα νέο εθνικό σχέδιο για την παραγωγική ανασυγκρότηση της πατρίδας μας. Ένα σχέδιο που θα επαναφέρει στο προσκήνιο τις δεσμεύσεις που αναλάβαμε οι συνεπείς αντιμνημονιακές δυνάμεις στις πλατείες και στους χώρους δουλειάς: να μην δεχτούμε καμία περικοπή μισθών και συντάξεων, να μην ανεχτούμε αυξήσεις των εισφορών, να απορρίψουμε την επέκταση του εργασιακού βίου ως τα βαθιά γεράματα. Και παράλληλα να βάλουμε ένα τέρμα στην κακοδιαχείριση, τα σκάνδαλα και τις ρεμούλες που εξέθρεψε το κομματικό κράτος εντός του ασφαλιστικού συστήματος, προτάσσοντας παράλληλα τη δημοκρατική λογοδοσία, τον δημιουργικό διάλογο των κοινωνικών εταίρων, τη χρηστή διοίκηση των ασφαλιστικών ταμείων και τη διαφάνεια. ■

* Ανεξάρτητου ευρωβουλευτή, επικεφαλής του πολιτικού κινήματος «Αντιμνημονιακοί Πολίτες», καθηγητή Θεσμών ΕΕ στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.